

**АНАЛИЗ НА КОНСТАТИРАНИТЕ ОТ ИНСПЕКТОРАТА КЪМ
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ СЛУЧАИ НА НАРУШАВАНЕ ПРАВОТО
НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО В РАЗУМЕН СРОК
ЗА ПЕРИОД ОТ 01.04.2025 Г. ДО 30.09.2025 Г.**

В изпълнение на задължението на Прокурорската колегия (ПК) на Висшия съдебен съвет (ВСС) по чл. 60м, ал. 2 от Глава трета „а” на Закона за съдебната власт е изготвен следния анализ за периода от 01.04.2025 г. до 30.09.2025 г.

За посочения период в Инспектората към ВСС (ИВСС) са постъпили **658 (шестстотин петдесет и осем)** заявления по Глава трета „а” ЗСВ.

За сравнение, през предходния отчетен шестмесечен период от 01.10.2024 г. до 31.03.2025 г., броят на постъпилите заявления е 469 (четирисотин шестдесет и девет).

За разглеждания период от 01.04.2025 г. до 30.09.2025 г. **основателни** заявления, касаещи забавени производства при органи на съдебното производство са **227 (двеста двадесет и седем)** заявления, от които **80 (осемдесет)** броя са по **наказателни дела**, посочени както следва:

- **62 (шестдесет и две)** заявления за периода от 01.04.2025 г. до 30.06.2025 г.

- **18 (осемнадесет)** заявления за периода от 01.07.2025 г. до 30.09.2025 г.

Останалите **147 (сто четиридесет и седем)** заявления, касаят **граждански, търговски и административни** дела, посочени както следва:

- **62 (шестдесет и две)** заявления за периода от 01.04.2025 г. до 30.06.2025 г.

- **85 (осемдесет)** заявления за периода 01.07.2025 г. до 30.09.2025 г.

Разпределени по апелативни райони, както следва:

- Апелативен район - София – **186 (сто осемдесет и шест)** заявления;
- Апелативен район - Пловдив - **25 (двадесет и пет)** заявления;
- Апелативен район - Варна - **2 (две)** заявления;
- Апелативен район - Велико Търново - **12 (дванадесет)** заявления;
- Апелативен район - Бургас - **2 (две)** заявления.

За сравнение, през предходния отчетен шестмесечен период от 01.10.2024 г. до 31.03.2025 г., броят на подадените основателни заявления, касаещи забавени производства при органите на съдебното производство са 198 (сто деветдесет и осем), което води до извод, че има увеличение на приетите за основателни заявления.

Основателните **80 (осемдесет)** заявления по **наказателни дела**, са разпределени по апелативни райони, както следва:

- Апелативен район - София – **43 (четиридесет и три)** заявления;
- Апелативен район - Пловдив - **22 (двадесет и две)** заявления;
- Апелативен район - Варна - **1 (едно)** заявление;
- Апелативен район - Велико Търново - **12 (дванадесет)** заявления;
- Апелативен район - Бургас - **2 (две)** заявления.

През предходния отчетен шестмесечен период от 01.10.2024 г. до 31.03.2025 г., броят на подадените основателни заявления, касаещи забавени производства по наказателни дела са 52 (петдесет и две), което води до извод, че има увеличение и на основателните заявления по отношение на наказателните производства.

I. ПРИЧИНИ ЗА ДОПУСНАТИТЕ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО В РАЗУМЕН СРОК В ДОСЪДЕБНАТА ФАЗА ПО НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА ЗА ПЕРИОДА ОТ 01.04.2025 г. ДО 30.09.2025 г.

През проверявания период са приети за основателни 80 (осемдесет) заявления по наказателни дела. От тях по 12 (дванадесет) заявления, е прието, че основната причина за нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок са констатирани забави в досъдебната фаза на наказателното производство.

За периода са посочени общо 3 (три) наказателни производства, които се отличават с най-голяма продължителност:

- **ДП № 1148/2009 г. по описа на ОП–Русе** – Общата продължителност на наказателното производство е 15 години, 3 месеца и 8 дни. ИВСС е констатирал забава в досъдебната фаза, която е продължила общо 8 години, 7 месеца и 28 дни. Причините за забавянето на досъдебното производство са три – 1/ с определение от 24.08.2016 г. по НОХД № 488/2016 г. по описа на ОС - Русе, на основание чл. 382, ал. 8 НПК съдът не е одобрил внесеното от прокуратурата споразумение, прекратил е съдебното производство по делото и е върнал делото за доразследване; 2/ установени са периоди на бездействие на разследващите органи с обща продължителност около 1 година и 3 месеца, като през тях не са провеждани действия по разследването или е провеждано само по едно следствено действие; 3/ назначени са общо 30 (тридесет) експертизи, като 3 (три) от тях са изготвени в срок, надвишаващ 6 (шест) месеца. Проверяващият състав на ИВСС е направил извод, че за продължителността на досъдебната фаза на производството е допринесло и обстоятелството, че делото е съставлявало фактическа и правна сложност, извършени са многобройни процесуално-следствени действия, приобщени са голям обем документи, относими към инкриминираната дейност на обвиняемите, разпитани са над 700 свидетели.

- ДП № 1650/2011 г. по описа на 01 РУП -СДВР, пр.пр. № 29796/2011 г. по описа на СРП – Общата продължителност на производството е 13 години, 11 месеца и 11 дни. ИВСС е констатирал забава в досъдебната фаза, която е продължила общо 4 години и 8 месеца. Причините за забавянето на досъдебното производство са три - 1/установени са периоди на бездействие на разследващите органи с обща продължителност около 1 година и 9 месеца, през които не са извършвани процесуално-следствени действия и само е продължаван срокът на разследването; 2/ до увеличаване продължителността на производството с близо 2 години е допринесло и обстоятелството, че в периода от 05.10.2011 г. до 30.09.2013 г. то е било спряно, с постановление от 05.10.2011 г. на наблюдаващия прокурор, на основание чл. 244, ал. 1, т. 2 НПК, поради неразкриване извършителя на престъплението. В този период разследващите органи не са положили необходимите усилия за отпадане основанието за спиране на производството. Бездействието на водещия разследването след възобновяване на производството и неизпълнението на дадените му с постановления на наблюдаващия прокурор от 10.08.2011 г. и 30.09.2013 г. задължителни указания, са довели до отстраняването му от разследването, с постановление от 14.04.2014 г. на прокурор в СРП; 3/ до забавяне с 2 месеца на досъдебната фаза на процеса е довело и обстоятелството, че с постановление от 15.12.2015 г. делото е върнато за доразследване от наблюдаващия прокурор на разследващия орган.

- ДП № 153/2008 г. по описа на ГДБОП-МВР, пр. пр. № 4-3488/2008 г. по описа на СГП (пр. пр. № 403/2013 г. по описа на СпП) – Общата продължителност на наказателното производство е 16 години, 1 месец и 20 дни. ИВСС е констатирал забава в досъдебната фаза, която е продължила общо 4 години, 4 месеца и 22 дни. Установени са пропуски на наблюдаващия прокурор, които са станали причина съдът да прекрати с разпореждане съдебното производство по НОХД № 212/2014 г. по описа на СпНС и да върне делото на прокурора за отстраняване на съществени нарушения на процесуалните правила по чл. 246, ал. 2 и ал. 3 НПК, допуснати при изготвяне на обвинителния акт, довели до нарушаване правото на защита на обвиняемите.

Останалите основателни заявления са систематизирани от ИВСС по групи нарушения, според основната причина за допуснатата забава, както следва:

1. 18 (осемнадесет) заявления са приети за основателни поради пропуски на съдиите при подготовка на делата в закрито заседание, нарушаване на процесуалните срокове за образуване и движение на делата, недобра организация на доказателствената дейност в процеса и неритмично насрочване на открити съдебни заседания.

В тази категория са констатирани забавяния в досъдебната фаза на наказателното производство на общо 6 (шест) ДП:

- ДП № 11182/2020 г. по описа на СДВР, пр. пр. № 25438/2020 г. по описа на СРП - Общата продължителност на производството е 4 години, 7 месеца и 3 дни. В досъдебната фаза на производството, образувано на 21.06.2020 г., продължила 1 година, 8 месеца и 4 дни, са допуснати забавяния, в резултат на поведението на наблюдаващия прокурор. Проверяващият състав на ИВСС е установил, че наблюдаващият прокурор се е произнесъл по искания на обвиняемия за събиране на доказателства от 09.03.2021 г. и 09.10.2021 г. при неспазване на законоустановения 7-дневен срок по чл. 229, ал. 3 НПК (ред. ДВ, бр. 32/2010 г.), съответно с 20 дни и с над 2 месеца.

- ДП № 197/2013 г. по описа на СДВР, пр. пр. № 19854/2013 г., по описа на СРП - Общата продължителност на производството е 11 години, 7 месеца и 1 ден. В досъдебната фаза на производството, образувано на 29.06.2013 г., с продължителност от 1 година, 4 месеца и 14 дни, е допуснато забавяне с около 5 месеца. То е в резултат на обстоятелството, че наблюдаващият прокурор е внесъл обвинителния акт в съда 6 месеца след получаване на делото от разследващия орган, при неспазване на 1-месечния срок по чл. 242, ал. 3 НПК (ред. ДВ, бр. 86/2005 г.).

- ДП № 15010/2016 г. по описа на 07 РУ-СДВР, пр. пр. № 28968/2015 г. - Общата продължителност на производството е 8 години, 8 месеца и 29 дни. В досъдебната фаза на производството, образувано на 12.01.2016 г., продължила близо 2 години и 2 месеца, са допуснати забавяния. Те са в резултат на неритмичното и недобре организирано разследване по делото. При проверка на материалите по делото са установени периоди на бездействие на разследващите органи, продължили общо 1 година, 1 месец и 10 дни, като през тях не са провеждани действия по разследването (от 27.04.2016 г. до 15.07.2016 г.; от 15.07.2016 г. до 11.10.2016 г.; от 15.12.2016 г. до 09.05.2017 г. и от 13.07.2017 г. до 23.10.2017 г.).

- ДП № 149/2015 г. по описа на СО-СГП, пр. пр. № 7120/2015 г. по описа на СГП - Общата продължителност на производството е 9 години и 24 дни. В досъдебната фаза на производството, образувано на 11.05.2015 г., с продължителност от 3 години, 7 месеца и 3 дни, са допуснати забавяния. При проверка на материалите по делото са установени периоди на бездействие на разследващите органи. Продължили са общо над 1 година и 8 месеца, като през тях не са провеждани действия по разследването, провеждано е само по едно следствено действие и е продължаван срока на разследването (от 03.12.2015 г. до 21.06.2016 г., от 01.07.2016 г. до 03.10.2016 г., от 24.10.2016 г. до 11.05.2017 г., от 22.06.2017 г. до 01.08.2017 г., от 28.09.2017 г. до 07.11.2017 г. и от 24.11.2017 г. до 05.01.2018 г.). Една година след образуване на наказателното производство, с постановление от 23.06.2016 г. наблюдаващият прокурор отстранил водещия разследването следовател, поради допуснати пропуски при разследването, установено бездействие в периода от 03.12.2015 г. до 21.06.2016 г. и неизпълнение на указанията на наблюдаващия прокурор, дадени в постановления от 11.05.2015 г., 16.06.2015

г., 16.07.2015 г. и 18.08.2015 г. за назначаване на съдебно-финансова експертиза, заключението на която е от съществено значение за правилното решаване на делото, както и на бъдещи действия по разследването.

- ДП № 257/2017 г. по описа на РУ-Елин Пелин, ДП № 34/2019 г. по описа на ОСЛО в ОП-София, пр. пр. № 754/2017 г. по описа на РП-Елин Пелин - Общата продължителност на производството е 7 години, 6 месеца и 5 дни. В досъдебната фаза на производството, образувано на 11.12.2017 г., с продължителност от 2 години, 1 месец и 16 дни, са допуснати забавяния. При проверка на материалите по делото са установени периоди на бездействие на разследващите органи, продължили общо около 1 година и 1 месец, през които не са извършвани процесуално-следствени действия и само е продължаван срока на разследването. Бездействието на водещия разследването разследващ полицай, който не е изпълнил дадените задължителни указания, с постановление от 11.12.2017 г. на прокурор в ОП-София, са довели до отстраняването му от разследването, с постановление от 01.03.2019 г. на прокурор в РП-Елин Пелин.

- ДП № 91/2012 г. по описа на ГДБОП, ДП № 117/2013 г. по описа на ГДНЦ, пр. пр. № 19679/2012 г. по описа на СРП - Общата продължителност на производството е 12 години, 5 месеца и 28 дни. В досъдебната фаза на производството, образувано на 20.06.2011 г., с продължителност от 2 години, 4 месеца и 24 дни, е допуснато забавяне. То е в резултат на пропуски на наблюдаващия прокурор, които са станали причина съдът два пъти да прекрати съдебното производство и да върне делото на прокурора за отстраняване на съществени нарушения на процесуалните правила по чл. 246, ал. 2 и ал. 3 НПК, допуснати при изготвяне на обвинителния акт, довели до нарушаване правото на защита на обвиняемия.

2. 8 (осем) заявления са приети за основателни поради неспазване на предвидените от НПК срокове (чл. 308 и чл. 340 НПК) за постановяване на съдебните актове.

В тази категория са констатирани забавяния в досъдебната фаза на наказателното производство на 1 (едно) ДП:

- ДП № 299/2015 г. по описа на СО-СГП, пр.пр. № 12995/2015 г. по описа на СГП - Общата продължителност на производството е 12 години, 11 месеца и 2 дни. В досъдебната фаза на производството, образувано на 25.07.2011 г., продължила общо почти 5 години и 8 месеца, са допуснати забавяния. На първо място, при проверка на материалите по делото са установени периоди на бездействие на разследващите органи. Продължили са общо около 2 години и 7 месеца, като през тях не са провеждани действия по разследването или е провеждано само едно процесуално-следствено действие. На следващо място, пропуски на наблюдаващия прокурор са станали причина съдът да прекрати с разпореждане съдебното производство

по НОХД № 2362/2017 г. по описа на СГС и да върне делото на прокурора за отстраняване на съществени нарушения на процесуалните правила по чл. 246, ал. 2 и ал. 3 НПК, допуснати при изготвяне на обвинителния акт, довели до нарушаване правото на защита на обвиняемите.

3. 39 (тридесет и девет) заявления са приети за основателни поради непознаване на материалния и процесуалния закон - причина за отмяна на съдебните актове по реда на инстанционния контрол.

В тази категория са констатирани забавяния в досъдебната фаза на наказателното производство на общо 6 (шест) ДП:

- ДП № ЗМ 344/2019 г. по описа на Второ РУ-Плевен, ДП № Д-893/2019 г. по описа на РП – Плевен. Общата продължителност на производството е 5 години, 2 месеца и 28 дни. В досъдебната фаза на производството, образувано на 01.06.2019 г., продължила 1 година, 2 месеца и 16 дни, са допуснати забавяния. На първо място, при проверка на материалите по делото са установени периоди на бездействие на разследващите органи. Продължили са общо около 11 месеца, като през тях не са провеждани действия по разследването или е провеждано само по едно следствено действие и е продължаван срока на разследването. На следващо място, производството е забавено и в резултат на обстоятелството, че по внесено предложение за освобождаване от наказателна отговорност и налагане на административно наказание по чл. 78а НК на обвиняемия за престъпление по чл. 325, ал. 1 НК е образувано НАХД № 1180/2020 г. по описа на РС-Плевен. С определение от 29.07.2020 г. съдът, на основание чл. 378, ал. 3, изр. 2 НПК, прекратил съдебното производство по делото и го е върнал на прокурора, за продължаване на разследването, тъй като е установил, че подсъдимият е осъществил при условията на реална съвкупност квалифицирания състав на престъплението хулиганство по чл. 325, ал. 2, вр. ал. 1 НК и престъпление по чл. 131, ал. 2, т. 4, вр. чл. 130, ал. 2 НК.

- ДП № 189/2013 г. по описа на РУП - Банско, пр. пр. № 830/2013 г. по описа на РП – Разлог - Общата продължителност на производството е 11 години, 6 месеца и 8 дни. В досъдебната фаза на производството, образувано на 18.05.2013 г., продължила общо около 1 година и 1 месец, са допуснати забавяния. При проверка на материалите по делото са установени периоди на бездействие на разследващите органи. Продължили са общо около 7 месеца, като през тях не са провеждани действия по разследването, а само е продължаван срокът разследване и е изчаквано изготвянето на заключения по назначени в производството съдебни експертизи. С постановление от 10.10.2013 г., близо 5 месеца след образуване на производството, наблюдаващият прокурор е отвел разследващите органи - разследващи полицаи при РУП-Банско от разследването по ДП и е възложил разследването на разследващ полицаи при РУП - Разлог, поради наличието на основания по чл. 53 НПК за отвод. Забавяне в производството е

установено и в резултат на допуснати пропуски на наблюдаващия прокурор, станали причина съдът да прекрати с определение от разпоредително заседание съдебното производство по НОХД № 511/2016 г. по описа на РС - Разлог и да го върне на прокурора за отстраняване на допуснати при изготвяне на обвинителния акт съществени нарушения на процесуалните правила по чл. 246, ал. 2 и ал. 3 НПК, довели до нарушаване правото на защита на обвиняемия.

- ДП № 323/2021 г. по описа на РУ – Свищов, пр. пр. № 821/2018 г. по описа на РП – Свищов - Общата продължителност на производството е 6 години и 2 месеца. В досъдебната фаза на производството, образувано на 30.08.2018 г., продължила 2 години, 4 месеца и 14 дни, са допуснати забавяния. При проверка на материалите по делото са установени периоди на бездействие на разследващите органи. Продължили са общо около 1 година и 2 месеца, като през тях не са провеждани действия по разследването или е провеждано само по едно следствено действие.

- ДП № 114/2019 г. по описа на РУ на МВР - гр. Стамболийски (ДП № 82/2019 г. по описа на сектор РПТ - ОДМВР - гр. Пловдив), пр. пр. № 3756/2019 г. по описа на ОП – Пловдив - Общата продължителност на производството е 5 години, 5 месеца и 18 дни. В досъдебната фаза на производството, образувано на 13.05.2019 г., с продължителност от 1 година и 27 дни е допуснато забавяне в резултат на поведението на наблюдаващия прокурор. То е констатирано в решението, постановено по КНД № 811/2024 г. по описа на ВКС, с което касационната инстанция е приела, че при изготвяне на обвинителния акт, наблюдаващият прокурор е допуснал нарушение, като не е изпълнил задължението си по чл. 246, ал. 2 НПК да отрази значимо за отговорността на подсъдимия смекчаващо вината обстоятелство. Това нарушение не е било от категорията на съществените, но е станало причина второто поред първоинстанционно производство да протече по общия ред, вместо по реда на глава двадесет и седма НПК.

- ДП № 57/2010 г. по описа на НСлС (ДП № 99/2012 г. по описа на НСлС), пр. пр. № 5176/2010 г. по описа на СГП (ДП № 109/2012 г. по описа на ОП-Кюстендил, пр. пр. № 180/2012 г. по описа на ОП-Кюстендил) - Общата продължителност на производството е 12 години, 5 месеца и 21 дни. В досъдебната фаза на производството, образувано на 21.05.2019 г., с продължителност от 8 години, 6 месеца и 15 дни е допуснато забавяне в резултат на пропуски на наблюдаващия прокурор, които са станали причина съдът два пъти да прекрати съдебното производство и да върне делото на прокурора за отстраняване на допуснати при изготвяне на обвинителния акт съществени нарушения на процесуалните правила по чл. 246, ал. 2 и ал. 3 НПК, довели до нарушаване правото на защита на обвиняемите.

- ДП № 78/2011 г. по описа на отдел „БОП“-Пловдив при ГДБОП-МВР (ДП № 4/2014 г. по описа на ДАНС), пр. пр. № 10996/2011 г. по

описа на РП-Пловдив - Общата продължителност на производството е 13 години, 3 месеца и 5 дни. В досъдебната фаза на производството, образувано на 25.10.2011 г., с продължителност от 3 години, 1 месец и 19 дни са допуснати забавяния. На първо място, продължителността на производството е увеличена с около 8 месеца, в резултат на два периода на бездействие на разследващите органи, като в тези периоди е изчаквано изготвяне на заключенията на назначените криминалистическа експертиза за техническо изследване съдържанието на компютърни системи и техническо изследване на хардуер и авторско-правна експертиза, и е продължаван срокът на разследването. На следващо място, до забавяне на производството с около 7 месеца е допринесъл и повдигнатият спор за компетентност от СпП пред АСпП, след като делото ѝ е изпратено по компетентност, с постановление от 27.06.2013 г. на прокурор от РП-Пловдив. С постановление от 20.01.2014 г. на прокурор АСпП делото е изпратено на РП-Пловдив за продължаване на разследването. Делото е внесен с обвинителен акт в РС-Пловдив на 13.12.2014 г., едва след като по молба на единия от обвиняемите е образувано производство по чл. 368 НПК, в което съдът се е произнесъл с определение и е дал възможност на прокурора в 3-месечен срок да го внесе за разглеждане в съда с обвинителен акт, с предложение за освобождаване на обвиняемия от наказателна отговорност, със споразумение за решаване на делото или да прекрати наказателното производство.

4. 12 (дванадесет) заявления са приети за основателни вследствие на голяма продължителност на наказателното производство, поради пропуски в досъдебното производство.

-ДП № 81/2018 г. по описа на НСЛС, пр. пр. № 273/2018 г. по описа на СГП - Общата продължителност на производството е 7 години и 6 дни. Основното забавяне в производството, образувано на 19.01.2018 г., е установено в досъдебната му фаза, с продължителност от общо 3 години, 10 месеца и 11 дни. То е в резултат на допуснати пропуски на наблюдаващия прокурор, станали причина съдът да прекрати с определение от разпоредително заседание съдебното производство по НОХД № 4646/2020 г. по описа на СГС и да го върне на прокурора за отстраняване на допуснати при изготвяне на обвинителния акт съществени нарушения на процесуалните правила по чл. 246, ал. 2 и ал. 3 НПК, довели до нарушаване правото на защита на обвиняемите.

-ДП № 42/2017 г. по описа на СО-СП, пр. пр. № 449/2017 г. по описа на СП, ДП № 87/2022 г. по описа на НСЛС, пр. пр. № 16319/2022 г. по описа на СГП - Общата продължителност на производството е 7 години, 1 месец и 19 дни. Наказателното производство, образувано на 24.07.2017 г. за целия си период е останало на досъдебна фаза. По делото седем пъти е определян наблюдаващ прокурор, като разследването първоначално е водено от следовател в СЛО в СП, с постановление от 07.10.2022 г. на главния прокурор е възложено на следовател в НСЛС, а с разпореждане от 28.08.2023 г. на директора на НСЛС е сформиран екип от следователи. Поради допуснати пропуски от страна на разследващите органи, досъдебното

производство им е върнато с постановление от 24.10.2023 г. на наблюдаващите прокурори с дадени задължителни указания по разследването. В рамките на тази фаза на процеса са назначени двадесет и три експертизи, седем от които са изготвени в срок, надвишаващ 6 месеца. Три от назначените на 28.12.2018 г. общо дванадесет съдебно-компютърнотехнически експертизи са изготвени съответно на 12.06.2019 г. — след 6 месеца, на 28.08.2019 г. — след осем месеца и на 06.12.2019 г. след 1 година. На 25.01.2019 г. е назначена съдебно-икономическа и банкова експертиза, изготвена след 2 години и 2 месеца на 08.03.2021 г., следващата такава — от 31.01.2019 г. е изготвена след 6 месеца - на 01.08.2019 г. Назначената на 13.03.2019 г. съдебно-банкова счетоводна експертиза е изготвена на 01.01.2019 г., а назначената на 20.08.2020 г. съдебно финансово-икономическа експертиза - на 18.08.2023 г. - 3 години по-късно. На два пъти, с определение от 25.09.2020 г. по НЧД № 2530/2020 г. по описа на СНС и с определение от 11.08.2023 г. по НЧД № 3971/2023 г. по описа на СГС, в производство по глава двадесет и шеста от НПК съдът, на основание чл. 369, ал. 2 НПК (ред. ДВ, бр. 63/2017 г.), е определил 2-месечен срок за приключване на разследването.

- ДП № ЗМ 736/2017 г. по описа на РУ-Велинград (ДП № 5/2020 г. по описа на ОСЛО в ОП -Пазарджик), пр. пр. № 2068/2017 г. по описа на РП -Пазарджик, ТО –Велинград - Общата продължителност на производството е 6 години и 11 месеца. Проверяваното производство е образувано и водено срещу едно лице за престъпление по чл. 198, ал. 1 НК. Проверяваното производство, образувано на 13.12.2017 г. за целия си период е останало на досъдебна фаза. Основната причина за прекомерната ѝ продължителност от близо 7 години е неритмичното и недобре организирано разследване по делото. При проверка на материалите по делото са установени периоди на бездействие на разследващите органи. Продължили са общо около 4 години и 1 месец, като през тях не са провеждани действия по разследването или е провеждано е само по едно следствено действие. До забавяне на производството с около 9 месеца се е стигнало и в резултат на обстоятелството, че с постановление от 01.07.2019 г. наблюдаващият прокурор е прекратил частично наказателното производство по ДП №5/2020 г. по описа на ОСЛО в ОП -Пазарджик спрямо обвиняемия, като е постановил, че производството следва да продължи за престъпление по чл. 198, ал. 1 НК срещу неизвестен извършител. Това постановление е отменено с постановление от 18.12.2019 г. на прокурор от АП - Пловдив по реда на чл. 243, ал. 10 НПК (ред. ДВ, бр. 63/2017 г.) и делото е върнато с указания за продължаване на разследването, което е възложено на следовател в ОСЛО в ОП - Пазарджик. С постановление от 04.02.2022 г. наблюдаващият прокурор отново е прекратил частично наказателното производство спрямо обвиняемия, като е постановил, че производството следва да продължи за престъпление по чл. 198, ал. 1 НК срещу неизвестен извършител. Това постановление също е отменено по указания на АП - Пловдив от 08.02.2022 г., с постановление от 04.04.2022 г. на прокурор от ОП - Пазарджик.

- ДП № 22/2011 г. по описа на ОСЛО при ОП - Бургас, ДП № 95/2011 г., пр. пр. № 863/2011 г. по описа на ОП - Бургас - Общата продължителност на производството е 13 години, 6 месеца и 4 дни. Проверяваното производство, образувано на 15.02.2011 г. за целия си период е останало на досъдебна фаза. Основната причина за прекомерната ѝ продължителност е неритмичното и недобре организирано разследване по делото, водено от следователи в ОСЛО в ОП - Бургас. При проверка на материалите по делото са установени периоди на бездействие на разследващите органи. Продължили са общо около 10 години, като през тях не са провеждани действия по разследването, провеждано е само по едно следствено действие или е изчаквано изготвяне на заключения по назначените в производството съдебни експертизи. За прекомерната продължителност на производството е допринесла и смяната на водещите разследването следователи. С разпореждане от 12.03.2021 г. на административният ръководител - окръжен прокурор на ОП – Бургас е установено, че първоначално определеният за водещ разследването следовател е бил освободен от заеманата длъжност, на основание чл. 165, ал. 1, т. 1 ЗСВ, а следващият е отсъствал през продължителен период от време поради временна нетрудоспособност. С оглед установено забавяне на разследването и с цел бързо приключване на делото, окръжният прокурор на ОП - Бургас е разпоредил да се определи допълнителен следовател. С протокол за избор от 16.03.2021 г. е определен допълнителен следовател, който в период от близо 3 години, до 29.02.2024 г. е назначил две съдебно-счетоводни икономически експертизи, съответно на 14.04.2021 г. (изготвена на 10.05.2021 г.) и на 18.04.2022 г. (изготвена на 29.09.2022 г.). Не е извършил други процесуалноследствени действия. Поради установеното забавяне на производството, е извършена проверка от ВКП, като със заповед от 27.03.2024 г. на административния ръководител-окръжен прокурор на ОП - Бургас на определения допълнителен следовател е обърнато внимание, на основание чл. 327 ЗСВ. С разпореждане от 29.02.2024 г. административният ръководител на ОП - Бургас е определил заместващ следовател по ДП № 22/2011 г. по описа на ОСЛО в ОП - Бургас, поради продължаващ отпуск, поради временна нетрудоспособност на водещия разследването следовател и командироване на допълнително определения следовател.

- ДП № 24/2014 г. по описа на ОСО в ОП-Видин, пр. пр. №819/2014 г. по описа на ОП-Видин - Общата продължителност на производството е 10 години, 3 месеца и 25 дни. Проверяваното производство, образувано на 15.08.2014 г. за целия си период е останало на досъдебна фаза. Основната причина за прекомерната ѝ продължителност е неритмичното и недобре организирано разследване по делото. При проверка на материалите по делото са установени периоди на бездействие на разследващите органи и наблюдаващия прокурор. Продължили са общо около 7 години и 3 месеца, като през тях не са провеждани действия по разследването или е провеждано само по едно следствено действие. До забавяне на производството се е стигнало и в резултат на обстоятелството, че с постановление от 19.12.2019 г.

наблюдаващият прокурор е прекратил наказателното производство, на основание чл. 24, ал. 1, т. 1 НПК. Това постановление е отменено с постановление от 21.01.2021 г. на прокурор от АП -София по реда на чл. 243, ал. 10 НПК (ред. ДВ, бр. 63/2017 г.) и делото е върнато с указания за продължаване на разследването. С постановление от 03.04.2023 г. наблюдаващият прокурор отново е прекратил наказателното производство на основание чл. 24, ал. 1, т. 1 НПК. Това постановление било отменено с определение по ВЧНД № 1225/2023 г. по описа на САС, като неправилно и необосновано и делото е върнато на прокурора за продължаване на разследването.

- ДП № 2262/2018г. по описа на 07 РУ-СДВР, пр. пр. № 31038/2018г. по описа на СРП - Общата продължителност на производството е 6 години, 2 месеца и 3 дни. Проверяваното производство, образувано на 13.12.2017 г. за целия си период е останало на досъдебна фаза. Основната причина за прекомерната ѝ продължителност от близо 7 години е неритмичното и недобре организирано разследване по делото. При проверка на материалите по делото са установени периоди на бездействие на разследващите органи. Продължили са общо около 2 години и 17 дни, като през тях не са провеждани действия по разследването, а само е продължаван срокът на разследване. В част от тези периоди разследващите са изчаквали изготвяне на заключения по назначените експертизи и завръщане в страната на пострадалия за извършване на разпит. От материалите по делото е установено, че наблюдаващият прокурор многократно е давал указания на водещия разследването, като с постановление от 01.06.2020 г. му е обърнато внимание, че в период от 6 месеца по делото единствено е изготвена допълнителна съдебномедицинска експертиза, без на вещото лице да са зададени в цялост указаните въпроси. На следващо място, за увеличаване продължителността на производството е допринесло и обстоятелството, че с постановление от 21.01.2021 г. наблюдаващият прокурор е прекратил наказателното производство срещу двамата обвиняеми на основание чл. 243, ал. 1, т. 2 НПК. Това постановление е отменено като незаконосъобразно и необосновано и делото е върнато на прокурора за продължаване на разследването, в производство по реда на чл. 243, ал. 5 НПК (ред. ДВ, бр. 63/2017 г.), с определение от 29.03.2023 г. по ЧНД № 2094/2021 г. по описа на СРС (потвърдено с определение от 08.06.2023 г. по ВЧНД № 970/2023г. по описа на СГС). На последно място, за продължителността на производството е допринесло и обстоятелството, че прокурорът е допуснал пропуск при администриране на връчването на постановлението му от 10.07.2024 г., с което е прекратил наказателното производство. По жалба на защитника на единия от обвиняемите делото е изпратено на 09.09.2024 г. в СРС, като с разпореждане от 18.09.2024 г. съдът е прекратил производството по ЧНД № 12626/2024 г. по описа на СРС и е върнал делото на прокурора, тъй като е установил, че постановлението от 10.07.2024 г. не е връчено на всички лица с право на жалба.

- ДП № 4762/2016 г. по описа на ОСЛО в ОП - Русе, пр. пр. № 4762/2016 г. по описа на ОП - Русе - Общата продължителност на производството е 8 години, 6 месеца и 25 дни. Проверяваното производство, образувано на 10.11.2016 г., за целия си период е останало на досъдебна фаза. Основната причина за прекомерната му продължителност е неритмичното и недобре организирано разследване. При проверка на материалите по делото са установени периоди на бездействие на водилите разследването следователи от ОСЛО в ОП - Русе. Продължили са общо около 5 години и 7 месеца, като през тях не са провеждани действия по разследването или е провеждано само по едно следствено действие.

- ДП № 292/2017 г. по описа на I-во РУ на МВР - гр. Пловдив - Общата продължителност на производството е 7 години, 7 месеца и 21 дни. Основните забавяния в производството, образувано на 09.04.2017 г., са допуснати в досъдебната му фаза, продължила 4 години, 6 месеца и 24 дни. От образуването си, в период от 1 година и 4 месеца, досъдебното производство е водено под надзора на ОП - Пловдив, за престъпление по чл. 115, вр. чл. 18, ал. 1 НК. С постановление от 14.09.2018 г. на прокурор в ОП - Пловдив то е изпратено по компетентност на РП - Пловдив, с оглед данни за престъпления по чл. 131, ал. 1, т. 12 НК и по чл. 339 НК. Основната причина за прекомерната продължителност на досъдебната фаза на производството е неритмичното и недобре организирано разследване. Неизпълнението на даваните от наблюдаващия прокурор от ОП - Пловдив указания са станали причина първоначално определеният разследващ полицай да бъде отведен от разследването с постановление от 04.12.2017 г. на прокурор от ОП - Пловдив и да бъде определен нов. В периода от 14.09.2018 г. до 18.02.2021 г., през който производството е водено под надзора на РП - Пловдив, делото многократно е връщано на разследващия орган от наблюдаващия прокурор, поради неизпълнение на дадени от прокурора указания. Установени са периоди на бездействие на разследващите органи, през които не са провеждани процесуално-следствени действия, а само е удължаван срокът на разследването, които са продължили приблизително 1 година и 6 месеца. В производството е допуснато и забавяне с над 7 месеца в резултат на обстоятелството, че наблюдаващият прокурор е внесъл обвинителния акт в съда 8 месеца и 15 дни след получаване на делото от разследващия орган, при неспазване с над 7 месеца на 1-месечния срок по чл. 242, ал. 4 НПК (ред. ДВ, бр. 42/2015 г.).

- ДП № 97/2012 г. по описа на ГД НП-МВР, пр. пр. № 464/2012 г. по описа на СпП (ДП № 461/2022 г. по описа на СО при СГП, пр. пр. № 16854/2022 г. по описа на СГП) - Общата продължителност на производството е 12 години, 5 месеца и 5 дни. Забавянията в производството, образувано на от 20.07.2012 г., са допуснати в досъдебната му фаза, продължила 11 години, 7 месеца и 8 дни. На първо място, забавяне е допуснато в резултат на обстоятелството, че наказателното производство на два пъти е спирано, за общ период от 4 години, 4 месеца и 2 дни - с

постановление от 01.10.2014 г. на прокурор в СпП, на основание чл. 244, ал. 1, т. 2 НПК (в периода от 01.10.2014 г. до 02.11.2015 г.) и с постановление от 12.10.2018 г. на прокурор в СпП, на основание чл., 244, ал. 1, т. 3 НПК. В материалите по делото не се съдържат данни разследващите органи да са положили необходимите усилия, за преодоляване на причините за спиране на производството, На следващо място, до забавяне на процеса с почти 10 месеца е допринесло и обстоятелството, че с определение от разпоредително заседание по НОХД Ме 212/2014 г. по описа на СпНС съдът, на основание 249, ал. 1, вр. чл. 248, ал. 1, т. 3 НПК (ред. ДВ, бр. 63/2017 г.) е прекратил съдебното производство и е върнал делото на прокурора за отстраняване на съществени нарушения на процесуалните правила по чл. 246, ал. 2 и ал. 3 НПК, допуснати при изготвяне на обвинителния акт, довели до нарушаване правото на защита на обвиняемите. На последно място, производството е забавено с 2 месеца и в резултат на обстоятелството, че наблюдаващият прокурор е внесъл обвинителния акт в съда 3 месеца след получаване на делото от разследващия орган, при неспазване на 1-месечния срок по чл. 242, ал. 4 НПК (ред. ДВ, бр. 42/2015 г.).

- ДП № 434 ЗМ-242/2020 г. по описа на Второ РУ на МВР - Бургас, пр. пр. № 2880/2020 г. и пор. № 198/2020 г. по описа на ОП- Бургас, пр. пр. №19680/2023 г. по описа на РП-Бургас - Общата продължителност на производството е 5 години и 21 дни. В досъдебната фаза на производството, образувано на 06.05.2020 г., продължила 3 години, 11 месеца и 17 дни, са допуснати забавяния. На първо място, за удължаване с около 4 месеца на процеса е допринесло проведеното по реда на чл. 243, ал. 5 НПК (ред. ДВ, бр. 63/2017 г.) производство, образувано по частна жалба на заявителя срещу постановление от 10.06.2021 г. на прокурор в ОП - Бургас, с което наказателното производство по ДП № 434 ЗМ - 242/2020 г. по описа на Второ РУ на МВР - Бургас, пр.пр. № 2880/2020 г. по описа на ОП-Варна, е прекратено в частта досежно престъплението по чл. 115, вр. чл. 18, ал. 1 НК, на основание чл. 24, ал. 1, т. 1 НПК, като производството е продължило срещу обвиняемия за престъпление по чл. 131, ал. 1, т. 12, вр. чл. 130, ал. 1 НК по чл. 144, ал. 3, пр. 1, вр. ал. 1 НК. Образувано е НЧД № 625/2021 г. по описа на ОС-Бургас, като с определение от 23.08.2021 г, окръжният съд е отменил постановлението на прокурора, като необосновано и незаконосъобразно, постановено преждевременно при едностранно и повърхностно проведено досъдебно производство. Това определение е отменено по частен протест на прокурора, с определение на въззивния съд, постановено по ВНЧД № 187/2021 г. по описа на АС-Бургас като незаконосъобразно и неправилно. С определението си въззивният съд е отхвърлил частната жалба на заявителя и е оставил в сила прокурорското постановление от 10.06.2021 г. АС - Бургас е възприел, че с атакуваното постановление прокурорът е приел, че престъплението, предмет на воденото наказателно производство не е съставомерно по чл. 115, вр. чл. 18, ал. 1 НК, а по чл. 131, ал. 1, т. 12, вр. чл. 130, ал. 1 НК и по чл. 144, ал. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 23 НК. Въпреки, че неправилно е посочил като основание за прекратяване на

производството чл. 24, ал. 1, т. 1 НПК, както и отчасти неправилния диспозитив, с който в нарушение на чл. 243, ал. 9 НПК (ред. ДВ, бр. 63/2017 г.) е прекратил частично производството за престъпление по чл. 115, вр. чл. 18, ал. 1 НК, противно на изричното указание на посочената правна норма, че при ново привличане на същото лице за същото деяние не се съставя постановление за частично прекратяване на наказателното производство, по същество прокурорът е потвърдил направеното с постановлението за привличане на обвиняем от 29.01.2021 г. изменение на обвинението. Въззивният съд е приел, че на практика не е имало частично прекратяване на наказателното производство, а изменение на обвинението, тъй като от обвинението не са отпаднали нито лица, нито деяния, поради което и е отменил определението по НЧД № 625/2021 г. по описа на ОС-Бургас. На следващо място, производството е забавено и в резултат на установения период с продължителност от 4 месеца и 5 дни (от 25.08.2022 г. до 30.12.2022 г.), през който разследващите органи не са извършвали действия по разследването, тъй като безпредметно с била назначена ДНК експертиза на обекти, които вече са били предмет на предходно назначена ДНК експертиза, с изготвено експертно заключение от 14.07.2020 г.

II. Отчет на министъра на правосъдието относно постъпилите заявления и изплатените обезщетения по реда на Глава трета „а” от ЗСВ за периода от 01.04.2025 г. до 30.09.2025 г.

За целия шестмесечен период са изплатени 501 100 лв. (петстотин и една хиляди и сто лева) обезщетения по сключени споразумения. От тях за забавяния по наказателни дела са изплатени общо 137 900 лв. (сто тридесет и седем хиляди и деветстотин лева).

Сумите са изплатени по следните тримесечни отчети:

– За периода от 01.04.2025 г. до 30.06.2025 г. са изплатени обезщетения по 73 бр. сключени споразумения на обща стойност 185 700 лева. От тях за допуснати забавяния по наказателни дела са изплатени общо 49 000 лева по 14 споразумения.

– За периода от 01.07.2025 г. до 30.09.2025 г. са изплатени обезщетения по 97 бр. сключени споразумения на обща стойност 315 400 лева. От тях за допуснати забавяния по наказателни дела са изплатени общо 88 900 лева по 21 споразумения.

За сравнение, с предходен анализиран период 01.10.2024 до 31.03.2025 г., сумата на изплатените обезщетения по сключени споразумения възлиза в размер на 471 444,52 лв. (четиристотин седемдесет и една хиляди четиристотин четиридесет и четири и 0,52 лева).

III. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

Анализът на констатираните от ИВСС причини за допуснатите нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок в досъдебната фаза по наказателни дела за периода от 01.04.2025 г. до 30.09.2025 г., показва следните 5 (пет) основни причини за допуснати забави:

1. Липса на ритмичност и периоди на бездействие на разследващите органи – Това е най-често срещаната причина за забавяне на ДП, като ИВСС са установили бездействия по общо 17 от гореизброените ДП, за периоди вариращи от няколко месеца до 10 години, в които не са извършвани никакви или само единични процесуално-следствени действия. Най-продължителни периоди на забава са констатирани по ДП № 22/2011 г. по описа на ОСЛО при ОП – Бургас – около 10 години и ДП № 24/2014 г. по описа на ОСЛО в ОП-Видин – 7 години и 3 месеца бездействие. По ДП № 1650/2011 г. по описа на 01 РУП -СДВР е установено спиране за близо 2 години, през които не са положени усилия за разкриване на извършителя. В част от случаите (напр. ДП № 149/2015 г. по описа на СЛО-СГП и ДП № 257/2017 г. по описа на РУ-Елин Пелин) бездействието е довело до смяна на разследващия орган, но едва след настъпило значително забавяне.

2. Процесуални нарушения при изготвяне на обвинителните актове – Втората най-често срещана причина за забавяне на наказателните производства в досъдебната фаза - установена е по 11 от проверените ДП. Най-често срещаното е нарушение на процесуалните правила, ограничаващо правото на защита. По ДП № 91/2012 г. по описа на ГДБОП и ДП № 57/2010 г. по описа на НСлС е допуснато връщане на обвинението два пъти по едно и също дело.

3. Незаконосъобразно прекратяване или спиране на производствата от страна на наблюдаващия прокурор – ИВСС е констатирал нарушения на наблюдаващите прокурори по общо 7 ДП, изразяващи се в издадени незаконосъобразни постановления за спиране или прекратяване на наказателното производство, които впоследствие са отменени от горестояща прокуратура или съда. По ДП № ЗМ 736/2017 г. по описа на РУ-Велинград и ДП № 24/2014 г. по описа на ОСЛО в ОП-Видин постановленията за прекратяване на наказателното производство са отменяни на два пъти.

4. Неефективност при назначаване и изготвяне на експертизи – ИВСС е установил по 6 ДП, че назначените експертизи не се изготвят своевременно и това е станало причина за забавяне на производствата. По ДП № 42/2017 г. по описа на СЛО-СП са назначени 23 експертизи, като изготвянето на някои от тях е отнело до 3 години. Констатиран е и пропуск в разследването по ДП № 2262/2018г. по описа на 07 РУ-СДВР, в което е допуснато забавяне от 4 месеца за назначаване на ДНК експертиза върху обекти, които вече са били изследвани.

5. Неспазване на процесуалните срокове по НПК от наблюдаващите прокурори – По 4 ДП са установени забавяния, произтичащи от неспазването на сроковете за произнасяне по искания на страните (чл. 229 НПК) или за внасяне на обвинителен акт след приключване на разследването (чл. 242 НПК). По ДП № 292/2017 г. по описа на I-во РУ на МВР - гр. Пловдив обвинителният акт е внесен със закъснение от почти 8 месеца над предвидения 1-месечен срок за извършване на действието.

Анализът на данните от ИВСС показва, че въпреки констатираните случаи на забавяния, досъдебната фаза на наказателния процес генерира значително по-малък обем нарушения в сравнение със съдебната фаза и останалите видове съдебни производства. За периода от 01.04.2025 г. до 30.09.2025 г. от общия брой 227 основателни заявления - 147 броя (65% от всички нарушения) са допуснати по граждански, търговски и административни дела, а по наказателни дела са приети за основателни 80 броя (35% от всички нарушения).

В рамките на основателните 80 броя заявления по наказателни дела, нарушенията рядко се дължат изцяло или основно на досъдебната фаза на наказателното производство. Най-голям брой нарушения са констатирани по заявления, които са приети за основателни поради непознаване на материалния и процесуалния закон - причина за отмяна на съдебните актове по реда на инстанционния контрол (група 3 на стр. 6 по-горе) – общо 39 бр. заявления за целия период. От тях, едва по 6 бр. наказателни производства са констатирани нарушения в досъдебната фаза, което означава че в мнозинството от случаите прокуратурата и разследващите органи не са допуснали съществен принос за забавянето на производството в тази група.

От всички приети за основателни 227 заявления, само 12 заявления (около 5% от общия брой) са класифицирани като такива, при които основната причина за нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, се дължи на забавяне в досъдебната фаза.

В представените от ИВСС данни за установени нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок се сочи, че през целия шестмесечен период не са констатирани нарушения на органите на съдебната власт, различни от установените в досегашната практика на ИВСС по разглеждане на заявления срещу нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок.

Комисия „Дисциплинарна дейност и взаимодействие с Инспектората към Висшия съдебен съвет“ към прокурорската колегия на ВСС с решение по т. 5 от протокол № 17/27.09.2022 г., изпраща периодичните тримесечни доклади, които са изготвени във връзка с „Анализа на констатираните от Инспектората към ВСС случаи на нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок по наказателни производства“, отчетени

по реда на Глава трета „а“ от Закона за съдебната власт на Апелативните прокуратури, за сведение и предприемане на мерки от страна на административните ръководители, с оглед недопускането им за в бъдеще. В изпълнение на посоченото решение, комисия „Дисциплинарна дейност и взаимодействие с Инспектората към Висшия съдебен съвет“ към ПК на ВСС регулярно разглежда указания, изготвени от Апелативна прокуратура - София, насочени към административните ръководители на Окръжните прокуратури от района на АП - София.

С оглед преодоляване на констатираните нарушения от ИВСС по заявления, подадени по реда на Глава III „а“ ЗСВ, и след обсъждане и разглеждане в заседание на Прокурорска колегия на ВСС, с решение по точка 90.1.6 от Протокол № 21/19.07.2018 г. на Пленума на ВСС е препоръчано на административните ръководители на съответните прокуратури, съобразно правомощията им по чл. 140 ЗСВ, да извършат проверка на спрените дела и при наличие на условията на чл. 245, ал. 2 от НПК да предприемат организационни мерки за тяхното възобновяване. При осъществяване на правомощията по чл. 140, ал.3 от ЗСВ административните ръководители на съответните прокуратури да съобразят и изпълнението на задължението по чл. 22, ал. 2 от НПК за приключване на разследването в разумен срок.

По предложение на Прокурорската колегия на ВСС с решение по Протокол № 29/22.11.2018 г., точка 1.5, Пленумът на ВСС е препоръчал на административните ръководители на окръжните прокуратури, Софийска градска прокуратура, военно - окръжните прокуратури и Специализираната прокуратура, съобразно правомощията им по чл. 140, ал. 3 от ЗСВ, на всеки 6 месеца да уведомяват административните ръководители на апелативните прокуратури, за резултатите от осъществявания от тях контрол за спазване на сроковете за извършване на разследването и предприетите мерки, (административно-организационни и дисциплинарни), за ускоряване на производствата с продължителност извън рамките на разумните срокове (над 3 години). Обобщената информация по апелативни райони следва да се изпраща във Висшия съдебен съвет веднъж годишно.

Предвид гореизложеното, комисия „ДДВИВСС“ към прокурорска колегия на ВСС счита, че не е налице необходимост да бъдат предлагани нови мерки, доколкото вече приетите такива са действащи и ефективни, а следва да се напомни на административните ръководители на прокуратурите, да продължат изпълнението на мерките, приети с решение по т. 90.1.6 от Протокол № 21/19.07.2018 г. и решение по т.1.5 от Протокол № 29/22.11.2018 г. на Пленума на ВСС.